

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

בסדרה שעסקה בגילויי עיסקי הספורט הובאה תחת הכותרת "סוחרים בזיעת הכדורגלנים".
בשער הגליון: כוכבת קולנוע ברזיט ברדו.

העולם הזה 1055
תאריך: 18.12.1957

את התיאטרון המיקצועי השישי בישראל. וזאת בדיוק בימים בהם הוקם תיאטרון סאטירי מיקצועי (סמבטיון) ולהקה סאטירית דוגמת הלהקות הצבאיות, בשם בצל ירוק.

לשלישיה הנודעת הצטרף גם איש הקאמרי לשעבר, השחקן הוותיק מיכאל מסינגר, הקריקטוריסט דוש, הפזימונאים יחיאל מוהר ושמואל פישר. המלחינים קונרד מן ואולרי ננ'יק, והמחברים יוסף נץ, אורה שם-אור ויעקב בר-נתן.

במערכונים ובפזמונים סאטיריים על מישטרת ישראל, מסיכנסה, הסיעות הרתיות ככנסת וחיי התיאטרון עצמו, רוצה הלהקה להצליח בתוכניתה צחוק בצד ולשעשע את הקהל הצמא לצחוק אמיתי ובריא.

"ההצלחה מוכתרת", אמר השבוע דוש, אחרי הצגת הבכורה, "אם רק הצחוק לא יהיה בצד".

אורחים

בשחור-אפור

ארבע חליפות שחורות, ארבעה פרצופים שחורים, ארבעה זוגות ידיים שחורות הרוקעות בקצב. רביעיית גולדן גייט משמיעה את הספיריטואלס הקלאסיים. שירי העבדים הכושיים של ארצות-הברית, המבקשים את רחמי אליהו הנביא, מתפעלים מנצחוננו של יהושע מול חומת יריחו, ומהללים את שליחיה השמים, שעודרו את דניאל בגובי-האריות. שלאגרים — אבל מכובדים. מאופקים, כמעט קרושים.

הפסקה קצרה. ארבעת הכושים מופיעים בחליפות אפורות בהירות. ושוב שלאגרים — הפעם ג'אז, קאליפסו וסתם מיקצבי-שירים. הכל בביצוע המושלם. שהתפרסם במיליוני תקליטים. בתוספת הצגות מוקינות צדדיות, אשר רק מוסיפות לשמיעה.

זהו ערב מושלם למי שאוהב להתיישב ליד מכשיר הייפידאליטי ולטבוע בים של נעימות ומיקצבים.

אנשים

• שרה-אוצר לוי אשכול, בתשובה לשאלת עיתונאי מהו ההובי שלו: "אנו לא גויים שיהיה לנו הובי, וככלל — מאיפה יש לנו שעות פנויות להובי?"

• שרת-החוזק גולדה מאיר, בתגובה להצעה שישראל תבצע מאירגון הצלב האדום הבינלאומי הכרה כסמל מגן רויד אדום: "לא זו העזרה הראשונה שישראל זקוקה לה בשעה זו".

• שרה-הואר ר' יוסף בורג, בתשובה לביקורת של ח"כ קלמן כהנא מפועלי אגודת ישראל, על הפעלת תחנת-ההאזנה הישראלית ביום-הכיפורים, כדי לעקוב אחרי שידורי הספוטניק: "אני מקווה שחברי הרב לא יאמר כמו הילד של שכני: מרוע מחדשים מהספוטניק — הרי הכל מת כבר!"

• אחד מוותיקי האיכרים בסג'רה, יהודה ערב, גילה בוֹכרוֹנְתוֹי מימי היות דויד בן-גוריון פועל במושבה, כי "דויד גרין (שמו הקודם של בן-גוריון) היה בחור בלונדי שלא ידע לעבוד. הוא היה תמיד שקוע בספרים, והאיכרים שאצלו עבדו ידעו תמיד שעליהם לברוק אם הפועל לא יושב בארווה וקורא ספרים במקום לעבוד".

והם אינם מחכים לקבלת אישורו, לפני שהם מגישים את השאלתה לנשיאות-הכנסת, ראה גוברין בנוהג זה התחמקות בלבד.
חומש להשתולל. הדיון לא הסתיים בישיבה אחת. העניינים בתוך הקואליציה היו מוטבכים מכדי שאפשר יהיה לחסל את הפרשה בקלות. הסיעות קיבלו ארכה לכן את שאלת השאלות, וישיבה חדשה נקבעה לשבוע זה.

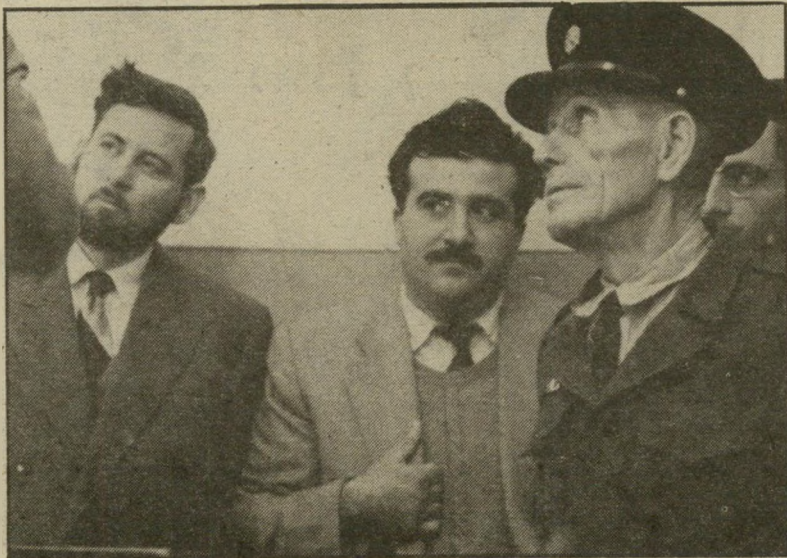
ח"כ חנן רובין ממפ"ם, שהביא את הבעיה להחלטת מיפלתו, הסביר כי לא יהיה מנוס מפני כניעה לדרושת מפא"י, וייעץ לחבריו: "כל עוד יש חופש להשתולל, כדאי להגיש עוד שאלות".

הרתיים מצידם שמחו על התערבותו של גוברין, כי רוב השאלות פגעו בהם. הם לא היו צריכים לקיים שום ריון פנימי. לעומת זאת, היה

בשיחה, שנועדה למסירת רקע על יחסי-החוזק של המדינה, ספירה גולדה מאיר לאורחיה, כי מצבה המדיני של ישראל חמור הרבה יותר ממה שנראה אפילו לעיניהם החדות של העיתונאים. להרגמה חזרה ותיארה את פגישתה עם שרת-החוזק הסובייטי אנדריי גרומיקו. בעת שהייתה בעצרת האו"ם לפני שלושה חודשים. הרוסי הדגיש כי סופה של ישראל להיות מושמדת, אם תמשיך במדיניותה הנוכחית.

ניסיונותיה הנואשים של ישראל להיקלט בכרית מערבית כלשהי, לדברי שרת-החוזק, באו מתוך חשש עמוק מפני חיסול פיס. כשגוש אחד מאיים בלי הפסק להשמידך, הסבירה, אין לך ברירה אלא להתחבר אל כל מדינה המעוניינת בהמשך קיומך".

בצורה זו ניסתה שרת-החוזק לתרץ את

נסיון לעכב יציאת עורך "העולם הזה" מן הארץ:

תצלום-רגע מתוך הישיבה בבית-משפט השלום בתל-אביב, שדן בדרישה לעכב יציאתו של אורי אבנרי מן הארץ. על רקע האישום שהוגש נגדו על הפצת ידיעות העוללות לגרום לבהלה ציבורית. הכוונה לפירסומי העולם הזה על הש"ב. שפורסמו בשבועות האחרונים בעיתון. בתמונה אורי אבנרי ושלוש כהן.

חבר הכנסת יצחק בן-ארהון, אביר השאלות, קיצוני כדרישתו להמשיך בדרך זו: "ישנן החלטות המתקבלות מבלי שתובאנה להכרעת הממשלה", הכריז, "והגשת שאלתה היא הדרך היחידה שנותרת לנו לברר אותן".

בתום השבוע, כאשר התכוננה הנהלת הקואליציה לחדש את הדיון, היה ברור כי השאלתה תשוב להיות נשק אופוזיציוני.

תיאטרון

עוד ניסיון

חמש שנים אחרי ששרידי האחרונים של תיאטרון מטאטא התפורו איש-איש לעברו, יפעיל השבוע פועל-כימה תל-אביבי את זרקורי בית העם המט ליפול, יטיל את אורם על השחקן הוותיק יעקב טימן וחבריו, אנשי התיאטרון הכחול.

בשבוע שבו חזרו שחקני דור-הימי לקפה נוגה, בכיכר מוגרבי בתל-אביב, והחלו להפיש הופעות לפרנסתם, היה זה מעשה נועז ביותר מצידם של יעקב טימן וחיים וטובה פרדו להקים

גליון "העולם הזה", שראה אור השבוע לפני 25 שנה, הופיע בסימן מעצר עורכי השבועון והצגתם כאויבי-העם. להגנת עורכי העולם הזה נחלק חבריה-כנסת יוחנן באדר, ממנהיגי הרוח, שניתח בשבועון את פרשת הטיסתו של אלי תבור ומשמעותה הציבורית. תחת הכותרת "ש.ד." (כינוי שניתן בשעתו עליידי אנשי האירגון הצבאי הלאומי לצמרת ההגנה). תחת הכותרת "ביצור מת הדיד קסטנר" מובא נאומו של הסניגור הוותיק מקס קריצמן, נאום שהביא למיסנה חדש בפרשת רצח קסטנר. הכתבה השלישית

העם

מות הענק

השבוע, שעה שהעם התכונן להדליק את נרות החנוכה, ככה נר בירושלים. הסופר ולוחם-האמת יהושע התלמי, הידוע בכינויו הספרותי ר' בנימין, עצם את עיניו.

ר' בנימין לא היה סתם סופר. הוא השתייך אל דור-הענקים של היהדות, אשר אמת גדולה היתה בליבם — וכשביטאוה ככתב, הפכוה לספרות. 78 שנים התהלך ר' בנימין עלי אדמות ו-78 מונים החליף את ריעותיו. כי כל פעם שהגיע למסקנה שרעיה חדשה יש בה מן האמת, לא היסס לנטוש את ירדיו ואת סביבתו, ולצאת לדרך — גם בודד. ידידים של אתמול רגמוהו באבנים.

היריד שנירצה. יוסף חיים ברנר, הדמות הספרותית הנערצת של מתנה-הפועלים מימי העליה השנייה והשלישית, היה רעו ואהוב נפשו של ר' בנימין. ב-1921 נהרג ברנר בירי מפגינים ערביים בביתו המבודד באברכיב, ליד יפו. בין הראשונים שהגיעו למקום היה ר' בנימין.

הוא חזר לביתו וכתב קינה על רעו, שאותה סיים במילים שביטאו את כל אופיו של הכותב: "אם יכולנו להדיח ולהרגיז את ערבים בצורה כזאת, שנביא אותם להריגת איש צדיק וטהור כמו יוסף חיים ברנר, משמע ששיגנו ביחסינו אליהם ולא הבינו אותם כראוי". מסקנתו: יש לעשות את כל הכל למען השכנת שלום עם הערבים.

מעטים — אך מובהרים. הכרה זו הובילה את הסופר הרגיש בדרך הקשה, שחיכתה מאז ומתמיד לכל מי שהטיף בשוב למען קירוב עבר-ערבי.

ב-1936, בהתלקח המרד הערבי הגדול, הצליח ר' בנימין לשכנע את נגיד האוניברסיטה העברית, ר' יהודה לייב מאגנס, להקים תנועה בשם "איחוד", שתטיף, תוך כדי להבות המרד, לאחוזה יהודית-ערבית. אל קבוצה זו הצטרפו מעטים — אך מובהרים.

במרצת השנים הפך "איחוד" ל"ברית שלום", אך העיקרון נשאר בעינו. הקבוצה הקטנה התרכזה מסביב לירחון צנוע בשם נר, שאותו כתב, ערך והגיגה כמו ידיו ר' בנימין, הישיש בעל וקן המידות.

כאשר הלך השבוע לעולמו, השאיר אחריו הענק מחשבות נוגות רבות. כי במציאות של חנוכה תשי"ח נראה הדור הצעיר וקן ומשועבד לאתמול, לעומת איש האתמול, שהיה צעיר כדעותיו וראה את המחר.

עיחונות

נא לא להדגיש

הכיסאות במועדון העיתונאים המפואר של תל-אביב ידועים כמרופדים ונוחים. אך עורכי העיתונים היומיים וכתביהם המדיניים, שישבו עליהם השבוע, הראו סימני אינוחות. לפנייהם ישבה שרת-החוזק.

"את הכינוי ר' בנימין, תחת שמו האמיתי יהושע רדלר-פלדמן, העניק לו י"ח ברנר. בשיבתם יחד בלונדון הוציאו השניים חוברת ספרותית בשם המעורר, שמילאוה ביצי רותייהם. בחוברת האשונה היו שלוש רשימות של ר' בנימין, על האחת חתם רדלר (שס'המישפחה של אביו) על השנייה חתם פלדמן (שם מישפחת אמו). איך אחתום על השלישית? שאל את ברנר. רבי בנימין היתה התשובה.